

Hur föräldrar ska ta hand om sitt omyndiga barns tillgångar

Föräldrar är vanligtvis både vårdnadshavare och förmyndare till sitt omyndiga barn. I rollen som förmyndare bestämmer föräldrarna fritt över hur de använder barnets tillgångar till barnet, men det finns vissa undantag. I vissa fall om barnet har stora tillgångar eller vid större förändringar i barnets ekonomi kan förmyndaren behöva redovisa hur ekonomin sköts. Förmyndaren kan också behöva ansöka om samtycke från överförmyndaren.

Det här gäller för alla förmyndare

Som huvudregel gäller att föräldrar fritt bestämmer över hur barnets tillgångar ska användas till barnet. Vid större förändringar i barnets ekonomi behöver förmyndaren dock ha samtycke från överförmyndaren. Det gäller alltså oavsett hur stora tillgångar barnet har eller om det finns överförmyndarspärade konton.

Allmänt gäller följande:

- Pengarna ska komma barnet till nytta.
- Du får inte blanda ihop barnets egendom med din egen eller någon annans, till exempel syskons.
- Du får inte använda barnets pengar för att förbättra hela familjens ekonomi.
- Barnets pengar ska placeras tryggt så att kapitalet är säkrat och ger avkastning.
- Du får inte ge bort barnets tillgångar som gåvor.
- Föräldrar har en försörjningsskyldighet gentemot barnet och ska betala för barnets dagliga behov. Om barnet har egna tillgångar kan föräldern ibland behöva använda dessa för att göra vissa inköp, till exempel en cykel, moped eller dator till barnet.

Då behöver du samtycke från överförmyndaren

- Köpa eller sälja en fastighet eller en bostadsrätt för barnets räkning.
- Vid arvskifte, där barnet är delägare i ett dödsbo. Om både du och barnet har del i

dödsboet kan barnet tillfälligt behöva företrädas av en god man eftersom det finns risk för motstridiga intressen.

- Ta ut pengar från överförmyndarspärat konto.
- Sätta barnet i skuld. Till exempel ta lån för barnet, ingå borgensförbindelse eller ställa barnets egendom som säkerhet vid lån eller förbindelse.
- Om barnet ska driva en rörelse.

Om ditt barn har större tillgångar

Om ett omyndigt barns tillgångar överstiger åtta prisbasbelopp* går föräldrars fria förvaltning över till så kallad kontrollerad förvaltning. Det innebär att förmyndaren blir skyldig att redovisa sitt barns ekonomi och att överförmyndaren har tillsyn över hur förmyndaren sköter ekonomin.

Den kontrollerade förvaltningen innebär att du som förälder behöver göra följande saker:

- Lämna in förteckning för ditt barns samtliga tillgångar till överförmyndaren senast en månad efter att barnet fått tillgångarna till sig.
- Ansöka om samtycke vid vissa placeringar av barnets pengar, exempelvis vid köp av aktier eller kapitalförsäkring.
- Lämna in årsräkning för att redovisa ditt barns tillgångar, skulder, inkomster och utgifter före 1 mars varje år.
- Lämna in sluträkning för att redovisa ditt barns tillgångar, skulder, inkomster och utgifter senast en månad efter att

förmynderskapet har upphört. Vanligtvis sker det när barnet fyller 18 år.

Överförmyndarspärtrat konto

Utbetalningar som till exempel brottsskadeersättning, försäkringsutbetalning och arv till barnet ska ske till ett så kallat överförmyndarspärtrat konto om värdet av utbetalningen överstiger ett (1) prisbasbelopp*. Du som förmyndare måste då ansöka om överförmyndarens samtycke för att få ta ut pengar från kontot.

Tänk på:

- Pengarna ska alltid gå till barnet.
- Du behöver inget samtycke för att föra över pengar mellan två överförmyndarspärtrade konton.
- Överförmyndaren kan besluta om att ett konto ska bli överförmyndarspärtrat om det finns misstankar om att föräldrarna inte använder barnets pengar till barnets bästa.

Särskilda fall

I vissa fall kan barn få egendom som har särskilda villkor knutna till sig. Det kan till exempel ske vid arv eller testamente, gåva eller förmånstagande vid försäkring. Givaren kan ha satt villkoren särskild överförmyndarkontroll eller särskild förvaltning.

Särskild överförmyndarkontroll

Om tillgångar som barnet får är villkorade med särskild överförmyndarkontroll sätts pengarna in på ett överförmyndarspärtrat konto och reglerna för kontrollerad förvaltning gäller. Förmyndarna blir redovisningsskyldiga och måste ansöka om samtycke från överförmyndaren för att använda pengarna.

Särskild förvaltning

Om tillgångar som barnet får är villkorade med särskild förvaltning ska någon annan person än förmyndaren förvalta

tillgångarna. Syftet kan vara att givaren inte vill att föräldrarna ska bestämma över egendomen eller att barnet ska få den senare än på sin 18-årsdag.

Överförmyndaren utövar ingen tillsyn vid särskild förvaltning, men ska meddelas att villkoren finns.

Mer om förmyndare och vårdnadshavare

Alla som inte har fyllt 18 år ska ha en vårdnadshavare och en förmyndare. Ofta är det föräldrarna som har båda rollerna. I de fall då inte någon av föräldrarna finns tillgängliga för barnet kan tingsrätten utse en person som är förmyndare och/eller vårdnadshavare.

Förmyndare fattar beslut om barnets ekonomiska och juridiska intressen. Det handlar om att förvalta barnets egendom och se till att barnets pengar kommer barnet till nytta.

Vårdnadshavaren fattar beslut och tar hand om barnets person. Det handlar om att se till att barnet får bra omvårdnad, trygghet och fostran.

Överförmyndaren granskar hur alla förmyndare sköter sitt uppdrag. Oavsett om du har fri eller kontrollerad förvaltning.

*Prisbasbeloppet är en grund för beräkningar inom den allmänna försäkringen. Regeringen räknar fram beloppet årligen. Se mer på www.scb.se

På vår hemsida finns mer information och blanketter för förteckning, årsräkning, sluträkning och ansökan om olika samtycken.

www.uppsala.se/overformyndare